

НАУКОВА РЕЦЕНЗІЯ

Visn. Lviv. Univ., Ser. Zhurn. 2018: 44; 359–363 • DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2018.44.9386>

УДК 007:[070.1(477):32.019.5-026.39](470)]-048.66(049.32)

ПРАВДИВА ІНФОРМАЦІЯ – ФУНДАМЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Іван Крупський

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Генерала Чупринки, 49, 79044, Львів, Україна,
e-mail: ikrupskyy@ukr.net*

У рецензії розкрито основні засадничі положення підручника В. Лизанчука «Інформаційна безпека України: теорія і практика», акцентовано увагу на авторській концепції книги щодо послідовного розвінчання антиросійської агресії супроти українства і Української держави.

Ключові слова: інформаційна безпека, протидія російській ідеологічній агресії, складові національно-інформаційної безпеки України.

Національна безпека будь-якої держави поняття комплексне, багатогранне. Тому для того, аби оцінювати її загалом, потрібно передовсім з'ясувати усі її складові, розкрити їх місце в загальному контексті проблеми. Адже не можна, наприклад, говорити про безпеку України і не торкатися сучасної суспільно-політичної чи економічної ситуації, історичного минулого чи теми збройних сил або мовно-правової проблеми. Однак безперечно, що важливою домінантою, яка впливає на всі елементи національної безпеки, є правдива інформація, об'єктивні засоби масової інформації. Можна сперечатися, але важко спростувати аксіому: в чийх руках ЗМІ, в того й правда, хто володіє інформацією – той володіє світом.

На жаль, нині мас-медіа не лише сприяють формуванню національно свідомого патріота своєї держави, не лише ревно стоять на захисті державницьких інтересів, а й на догоду своїм замовникам – вітчизняним чи закордонним – фальшують правду, викривляють дійсність, допомагають «п'ятій колонії» взяти реванш за втрачені під впливом Революції Гідності панівні позиції в українському суспільстві. Тому очевидно, що однією з найважливіших засад державності є інформаційна безпека.

Докладне, ґрунтовне вивчення інформаційної безпеки нині особливо актуальне, злободенне, «на часі». Тому й зрозуміло, що в своїй солідній як за обсягом, так і за постановкою та дослідженням теми книзі «Інформаційна безпека України» [1] доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри радіомовлення і телебачення факультету журналістики Львівського національного університету імені Івана

Франка, Заслужений журналіст України, відомий публіцист Василь Лизанчук всебічно з'ясував і переконливо довів роль правдивої інформації в тих чи інших суспільно-політичних процесах. І хоча ця книга призначена передовсім як базовий підручник для студентів, учнів, чому служить ґрунтовно поданий до кожного розділу список використаної літератури, питання для самостійної роботи до поглибленого вивчення теми тощо, книга стане в пригоді й широкому колові читачів, особливо тим, хто хоче зрозуміти, чому в нашій історії так багато білих і чорних плям, перекручень, замовчувань, спотворень, і чому ідеологи «руського міра» ніяк не хочуть змиритися з тим, що Україна вийшла з об'ємів «старшого брата» і послідовно виборює свої місце в орбіті незалежних європейських народів.

В основі книги В. Лизанчука вісім розділів, що продумані і скомпоновані таким чином, аби найповніше розкрити тему. Окрім того, цінність книги полягає в тому, що матеріал викладений автором логічно послідовно, переконливо на основі багатьох прикладів, почерпнутих із сотень найрізноманітніших як українських, так й закордонних джерел.

Основною загрозою інформаційної безпеки України автор підручника слушно вважає антиукраїнську політику супроти нашої держави з боку Росії. Політику, що формувалася і викристалізовувалася протягом багатьох століть, до чого приклалися як російські царі-самодержці, так і радянські правителі й теперішні творці «руського міра».

Йшли роки, мінялися століття, а основи антиукраїнської політики не змінювалися, а лише вдосконалювалися, ставали щораз цинічнішими. Московські політики вірно розраховували, що сила української нації в її історичній правді. Тому й нині навколо цього питання ведуть різні маніпуляції. Виходячи з цього, В. Лизанчук передовсім розкрив загрози імперської та комуністичної облуди стосовно історії України від найдавніших часів до сьогодення, тобто від тези про спільну державу «трьох братніх народів – росіян, українців і білорусів» до нинішньої «єдиного руского міра». Київ же, як опираючись на різні джерела довів В. Лизанчук, ніколи не був столицею «першої російської держави», Москва ж не була заснована Юрієм Долгоруким в 1147 році, бо вперше поселення Москви було зафіксоване лише 1272 р. і входило воно до володіння Золотої Орди на правах звичайнісінького улусу, тобто московська держава виникла завдяки татарському гніту, й саме татари справили найбільший вплив на становлення росіян як нації. Зрештою, свідченням цього є чисельні запозичення з татарської мови, які й нині посідають чільне місце в російськомовному тезаурусі. Наприклад, слово Москва, кремль походять не від української, а від татарської мови. А погортайте нинішній географічний атлас Росії, зверніть увагу на назви міст і сіл й побачите, що лівова частка цих назв походить знову ж таки з татарської, далекої від української. То ж говорити про якусь «спільність» українців і росіян це рівнозначно тому, що говорити про спільність кола й квадрата.

Чому ж росіяни й нині не можуть відмовитися від своїх ідеологічних постулатів, не хочуть визнати українців окремою нацією, що має власну історію, мову, культуру... Відповідь на це знаходимо у книзі В. Лизанчука: аби на правах «старшого брата» не дати нам жити своїм розумом, щоб і надалі черпати з багатих українських надр багатства для себе і перетворити трудолюбивий український народ в безсловесних рабів, зберегти політично-державну єдність імперії, якнайтісніше злучити український народ з російським на основі однієї культури – московської. Методи для

цього в Росії апробовані віддавна – голодомори, табори смерті, виселення. На підтвердження цього В. Лизанчук наводить цитату із листа «З України», надрукованого ще 1863 р. на сторінках газети «Слово» (№ 85), редактором якої був Б. Дідицький: «...За українську одягу посадять вас у поліцію або поб'ють на улиці. За українську мову не дадуть вам ніколи служби та оддадуть під надзор поліції... За українську пісню посадять у тюрму».

Нинішні прибічники російських ідеалів можуть заперечити: так це ж було за царя, а ось радянська влада... В. Лизанчук знову ж доводить: як політика самодержавства, так і обіцянки правителів ленінсько-сталінської когорти щодо України були єдині в своїх намірах. Звідси і чисельні погроми українців в Києві п'яними загонами полковника Муравйова, введення в Україну російських військ ніби на заклик українського радянського уряду чи вказівки кремлівських очільників міняти прізвища полководців-росіян на українські.

Справді, має рацію професор В. Лизанчук коли зазначає на потребі пам'ятати своє історичне коріння, знати історичну правду. Історія ж повторюється: порівняймо загарбницький похід російських військ в Україну, ініційований Леніним і лист колишнього президента України В. Януковича до Путіна з проханням ввести в Україну російські війська. Або заперечення присутності російських військ на Сході України нині – «іх там нет» та брехня про прохання введення червоноармійців на терени України в роки національно-визвольних змагань ніби на прохання повсталих робітників Києва...

Не може існувати нинішня московська політика без пошуку ворогів. А ворогом є для неї той, хто не поділяє поглядів Кремля, хто боровся чи бореться за національні інтереси своєї держави. Не випадково й нині не припиняються всілякі звинувачення «звірств» бандерівців, а тепер й АТОвців, «правого сектора»... У книзі читач знайде цікаві і маловідомі матеріали, які допоможуть зрозуміти – хто за що боровся і бореться нині, на чиєму боці правда. Хотіли б лише слухати і чути.

Серед інших чинників, які становлять основу безпеки будь-якої нації і держави, є мова. Адже не може існувати нація без своєї мови: позбавте її мови – і народу, нації немає. Тому закономірно, вважає професор В. Лизанчук, що з погляду здорового глузду не повинно бути будь-яких застережень щодо функціонування державної мови там, де більшість населення становить титульна нація, яка й, тим паче, дала назву державі. Чомусь ніхто не заперечує, що в Росії, наприклад, державною мовою є російська, у Німеччині – німецька, у Японії – японська...

Безперечно, що в Україні, як і в будь-якій демократичній державі, національні меншини мають право на розвиток своїх мов. Однак агресивна проросійська меншість намагається поставити в Україні в один ряд використання української та російської мов, чим створюється загроза для самого існування Української держави. І це не перебільшення, бо ж, як обґрунтовує В. Лизанчук, однією з основних мотиваційних передумов війни Росії проти України стала теза про захист «рускоязичного населення», яке буцім то стогне під ярмом київської хунти і з нетерпінням очікує допомоги від «старшого брата».

Окрім цього, коли б вдалося російським імперським ідеологам остаточно зросійшити Україну, можна було б доводити світовій спільноті, що жодної України взагалі немає й ніколи не було, а є лише «южная окраїна Росії» і, таким чином, перекоувати, що нема й ніколи не було жодного українського народу. А коли так, то чому

ж соромитися – давайте формувати військові загони і вперед, «мочити» ненависних хохлів, «бандерівців», «правосеків»...

Читач зацікавиться: а як же так трапилося, що в Україні, на своїй землі українська мова стала упослідженою. Автор книги «Інформаційна безпека України» В. Лизанчук для відповіді на це питання робить цікаві історичні екскурси, які свідчать: за всю довготривалу історію України в Московії (Росії) видано 480 різних документів про заборони, переслідування, утиски, знищення, які випали на долю українського народу, його мови, культури, освіти, духовності, звичаїв, традицій. І свою лепту в цю ганебну «турботу» про «молодших братів» вкладали всі, починаючи від Петра I й до нинішнього Путіна. Тому яким треба бути невігласом і циніком, щоб вважати нинішній процес дерусифікації в Україні актом, спрямованим проти росіян.

Серед інших аспектів, на які акцентував увагу вчений, – захист української культури, потреба Єдиної Помісної Української Церкви тощо.

Значний інтерес становить і розділ книги, в якому В. Лизанчук досліджує маніпулятивну пропаганду московських ідеологів, говорить про особливості її ведення різними тоталітарними режимами, розкриває класифікацію видів пропаганди.

Користування книгою полегшить сумлінно укладений автором іменний та предметний покажчики.

Видається, книгу професора В. Лизанчука варто не лише читати, а й перечитувати. Перечитувати вдумливо, з олівцем в руках. Адже її матеріали мають небуденну цінність, і знати їх, пам'ятати, робити висновки з прочитаного повинен кожен мислячий українець. Бо ж тільки так можна відновити історичну правду, забезпечити безпеку нашій державі, а народу мир, спокій, добробут.

REFERENCES

1. Лизанчук В. Інформаційна безпека України : підручник / Василь Лизанчук. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 728 с.

TRUTHFUL INFORMATION IS THE FOUNDATION OF NATIONAL SECURITY OF THE STATE

Ivan Krupskyy

*Ivan Franko National University of Lviv,
Generala Chuprynky Str. 49, 79044, Lviv, Ukraine
e-mail: ikrupskyy@ukr.net*

Ukraine as many other country of the world should take care of their safety, reacting in a timely manner to various threats. Unfortunately, there are a lot of such dangers for our country, which tries to join the European family of civilized nations. First of all, our Russian neighbors can't accept that Ukraine, which for a long time was in the status of «younger brother» of Russia, wants to independently determine its own way, build its own destiny.

An important factor in Russia's struggle against Ukrainicity at all stages was the information warfare, which is based on distorted facts, fictional conjectures. Therefore, a thorough study of information security is particularly relevant and topical today.

Famous publicist, scientist, Honored Professor of Ivan Franko National University of Lviv Vasyl Lyzanchuk in his book «Information Security of Ukraine: Theory and Practice», which is intended as a textbook for students, teachers, senior pupils and a wide range of readers who want complete, true information about Ukrainian-Russian relations, is focused on most important factors of informational warfare Russia against Ukraine. In particular, the book substantiates that Russians and Ukrainians have never been «brothers», they have not grown from one common cradle, had no common history.

A book is written on the basis of irrefutable documentary from Ukrainian and foreign sources. The author has analyzed the forms and methods of manipulative-information activity of Russian media, also has revealed methods for counteracting Russian ideological expansion. He gave useful advises to the workers of the Ukrainian media how to expose the Russian false ideology.

Key words: information security, counteraction to Russian ideological aggression, components of national-information security of Ukraine.